ЗВІТ

Департаменту охорони
культурної спадщини
за 2024 рік

Вступ

Київ як центр збереження національної ідентичності

Культурна спадщина України є невід'ємною частиною європейського та світового культурного надбання, важливим джерелом стратегічного розвитку держави, транслятором художніх традицій та цінностей поколінь, ресурсом конструювання української ідентичності. Ця фундаментальна складова, а також модернізація підходів до її охорони, збереження та використання мають відповідати викликам, які постали перед Україною сьогодні.

Одне з центральних місць у загальній справі охорони вітчизняної культурної спадщини надається Києву як столиці Незалежної України. Багатоплановість та домінуюча роль столиці знайшла своє матеріальне втілення в монументальних комплексах, ансамблях, окремих пам'ятках різних типів та видової приналежності.

Вступ

Основні нормативно-правові акти у сфері охорони культурної спадщини

- МІСЬКА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА «ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022–2024 РОКИ»;
- Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2024–2026рр.;
- Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року «Збереження та розвиток об’єктів культурної спадщини міста Києва»;
- Конституція України;
- Закони України «Про охорону культурної спадщини», «Про культуру», «Про охорону археологічної спадщини»;
- Земельний кодекс України, Цивільний кодекс України, закони України «Про благоустрій населених пунктів», «Про основи містобудування», «Про музеї та музейну справу», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», «Про архітектурну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про столицю України – місто-герой Київ».

Загальна кількість об'єктів культурної спадщини

Об'єкти культурної спадщини міста Києва

3790

Щойно виявлені об'єкти культурної спадщини
1278

Пам'ятки
2512

Місцевого значення
2156

Національного значення
356

Облік об’єктів культурної спадщини

Важливим завданням у системі організаційно-правових заходів у сфері охорони культурної спадщини є ведення державного обліку об’єктів культурної спадщини міста Києва.

НАЛЕЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВКЛЮЧАЄ НАСТУПНІ ЗАХОДИ:

- виявлення об’єктів культурної спадщини;
- дослідження та взяття їх на державний облік (підготовка наказів про надання статусу щойно виявленого об’єкта та ведення Переліку об’єктів культурної спадщини міста Києва);
- забезпечення їх обліковою документацією (облікові картки, паспорти) та здійснення заходів для направлення до МКСК з метою занесення до Державного реєстру нерухомих пам’яток України та надання статусу пам’ятки місцевого або національного значення.

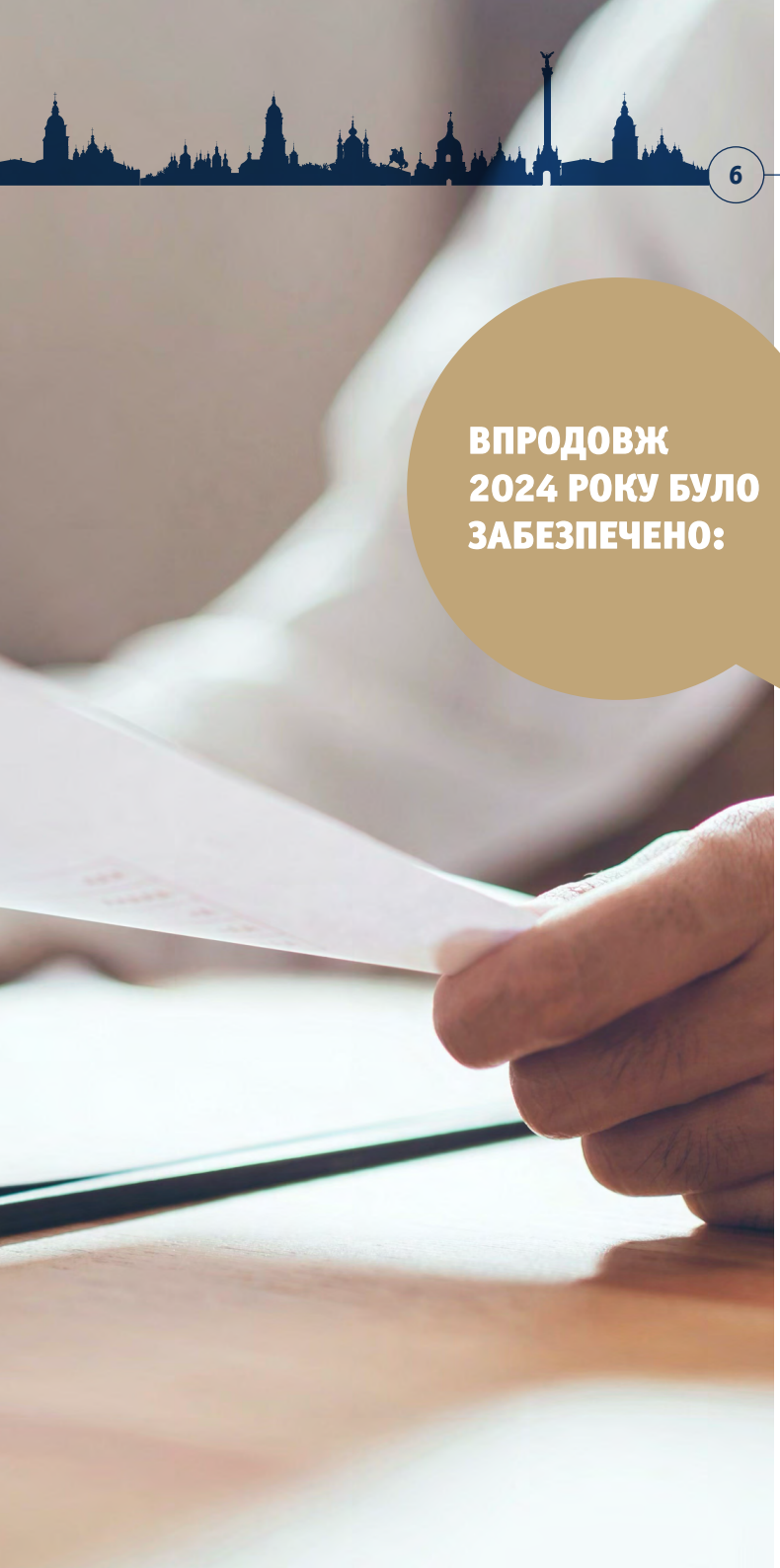

ВПРОДОВЖ 2024 РОКУ БУЛО ЗАБЕЗПЕЧЕНО:

Загальна кількість об'єктів культурної спадщини

розроблення облікової документації

на 178 (у 2023 р. – 178) *щойно виявлених об'єктів культурної спадщини м. Києва, серед яких знаковими є:*

- будівля на вул. Кониського, 22;
- будинок на вул. Обсерваторній, 6;
- ансамбль керамічних панно на будинку на бул. Т.Шевченка, 50-52;
- будівлі на вул. Антоновича, 7, 7б, 7в;
- палац одружень на просп. Берестейському, 11;
- фундаменти палацу Кирила Розумовського на вул. І.Мазепи, 3 літ. В/Г;
- поховання відомих діячів: Юкельсона М. Б. на вул. Дорогожицькій, 7: Корчака - Чепурківського О. В. на вул. Верхній, 21, Мороз-Стрілець Т. М. на вул. Верхній, 21;
- пам'ятник Андрію Первозванному на Парковій дорозі;

Розгляд проєктної документації

28%
динаміка

Розгляд 82 пакетів *проєктної/науково-проєктної документації щодо виконання робіт на об'єктах культурної спадщини або їх територіях* ***(64 у 2023 році)****;*

52%
динаміка

Опрацювання ***662 документів*** *щодо розміщення рекламних засобів на об'єктах культурної спадщини або їх територіях* ***(436 у 2023 році)****;*

підготовку інформації щодо режимоутворюючих об'єктів культурної спадщини та обмежень у використанні на ***524 земельні ділянки*** *з метою занесення цих обмежень до Державного земельного кадастру* ***(1252 у 2023 році)****;*

надання ***216 адміністративних послуг*** *щодо погодження оренди/приватизації/відчуження пам'яток;*

50%
динаміка

проведення ***15 засідань Консультативної ради****, на яких надані рекомендації власникам та проєктним організаціям по реставрації об'єктів* ***(10 засідань у 2023 році)****.*

Якісний облік забезпечує збереження об'єктів культурної спадщини Києва, яке забезпечується в процесі розгляду відповідної дозвільної документації на проведення робіт на таких об'єктах та наданні адміністративних послуг у цій сфері.

Департаментом були розглянуті та погоджені такі важливі для міста проєкти:

- Реставрація з пристосуванням під створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань громадського будинку - Клінічний корпус №1 (літ. Г) Національного інституту раку на вул. Ломоносова. (Юлії Здановської), 33/43 у Голосіївському районі м. Києва;
- Реставрація з пристосуванням автопроїздів мосту Метро через р. Дніпро. (Протиаварійні роботи);
- Пошкоджені внаслідок збройної агресії російської федерації
- Реставрація нежитлової будівлі (пам'ятка історії місцевого значення), що розташована за адресою вул. Жилянська, 96 у Голосіївському районі м. Києва, пошкодженої внаслідок військової агресії російської федерації. Протиаварійні роботи;
- Реставрація будівлі Національного музею «Київська картинна галерея» по вул. Терещенківська, 9 у Шевченківському районі м. Києва. Усунення пошкоджень внаслідок воєнних дій у період збройної агресії російської федерації проти України.

Також на одному із засідань розглянуто концепцію реставрації житлової будівлі на вул. Володимирській, 93. Ця будівля є важливою пам'яткою архітектури, яка вимагає особливої уваги для збереження її історичної цінності. Раніше було підписано меморандум про реставрацію цієї пам'ятки, що передбачає збереження її автентичного вигляду та архітектурних деталей. Розроблену концепцію реставрації, яка була представлена на розгляд членів Консультативної ради, схвалено для подальшого проєктування.

Декомунізація та дерусифікація в Києві

Одним із актуальних питань діяльності Департаменту в умовах повномасштабного вторгнення є здійснення заходів із декомунізації.

Розпорядженням Київського міського голови від 14.09.2022 № 508 утворено міжвідомчу робочу групу з вивчення питань щодо усунення пам'ятних об'єктів, пов'язаних з історією і культурою росії та срср, з публічного простору міста Києва, до складу якої увійшли депутати та депутатки Київської міської ради, представниця Міністерства культури та стратегічних комунікацій України (надалі – МКСК), представники структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), профільних наукових інституцій.

Робочою групою опрацьовано 490 об'єкти.

За результатами роботи робочої групи підготовлені проєкти рішень Київської міської ради та станом на сьогодні рішеннями Київської міської ради затверджено 251 об'єкт, що підлягає демонтажу повністю або його окремі елементи, які мають символіку російської імперської політики, пов'язані з історією та культурою срср.

Відповідальними за демонтаж об'єктів та елементів символіки на об'єктах є Департамент територіального контролю міста Києва (ДТК) спільно з балансоутримувачами об'єктів і районними в місті Києві державними адміністраціями.

За інформацією Департаменту територіального контролю міста Києва станом на 19.11.2024 вжито заходи щодо демонтажу 117 об'єктів, що увійшли до рішення Київради від 13.07.2023 № 6880/6921 (зі змінами та доповненнями).

Департамент здійснює організаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності робочої групи, яка займається напрацюванням заходів щодо усунення з публічного простору пам'ятних об'єктів, пов'язаних з історією та культурою росії та срср.

Охорона об'єктів культурної спадщини

Особливої актуальності набула наразі діяльність Департаменту в напрямку охорони об'єктів культурної спадщини.

- реєстрація кваліфікаційних документів та дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок;
- захист пам'яток, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;
- підготовка розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини;
- призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їх територій;
- здійснення контролю за виконанням охоронних договорів в установленому порядку;

за визначений період проведено ***519 обстежень*** об'єктів культурної спадщини, направлено ***109 приписів***, ***17 актів*** про вчинення правопорушення та ***17 постанов*** про накладення фінансових санкцій та складено ***1 протокол*** про вчинення адміністративного правопорушення, зареєстровано ***11 дозволів*** на проведення археологічних розвідок, розкопок;

укладено ***230 охоронних договорів*** на об'єкти культурної спадщини (їх частини).

210% *динаміка*

15% *динаміка*

325% *динаміка*

13% *динаміка*

49% *динаміка*

Згідно рішення Київради від 14.12.2023 № 7531/7572 «Про бюджет міста Києва на 2024 рік» та Наказів Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) передбачено виконання ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій, зокрема:

ЗНАЧНА УВАГА ПРИДІЛЯЄТЬСЯ ПИТАННЮ ЗБЕРЕЖЕННЮ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА КИЄВА.

Проведені археологічні дослідження земельної ділянки; з метою запобігання сповзанню ґрунтових мас за місцезнаходженням пам'ятки виконано роботи із влаштування підпірної стінки із буронабивних паль.

Реставрація будинку прибуткового, в якому проживали відомі Художники М. Врубель, В. Орловський, В. Котарбинський, родина Прахових, пам'ятки архітектури, історії монументального мистецтва місцевого значення по вул. Десятинній, 14;

Завершено коригування науково-проєктної документації та отримано позитивний експертний звіт.

Ремонтно-реставраційні роботи фасадів та пошкоджених приміщень, ремонт електромережі житлового будинку Ювеліра Захара Брезгунова (1815р.; 1860р.) за адресою: Андріївський Узвіз, 5/31;

Розроблено та погоджено на Консультативній раді концепцію та програму перетворень. Здійснюється коригування науково-проєктної документації.

Реставрація житлового будинку, пам'ятки містобудування і архітектури національного значення по вул. Сковороди, 9-Б, за адресою: м. Київ, Подільський район, вул. Сковороди, 9-Б (проєктування).

ВІДРЕСТАВРОВАНО, ЗАКОНСЕРВОВАНО ТА ПЕРЕДАНО ДО МУЗЕЮ – 144 ПРЕДМЕТИ.

У контексті проведення підготовчих робіт до здійснення консерваційних заходів щодо предмета археології «Короб», який зберігається в розкопі на території пам'ятки археології, історії національного значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва» (Поштова площа, охоронний № 260094), виконано відбір тестового зразка археологічної деревини для експериментальної перевірки та відпрацювання методик консервації із застосуванням полімерів та радіаційної обробки. Сформульовані методологічні підходи до фізико-хімічних досліджень і методів консервації археологічної деревини та підготовлені технічні завдання для їх проведення спільно з Інститутом фізики НАН України. Спільно зі спеціалістами Інституту археології НАН України відпрацьовано підходи щодо попередньої підготовки зразків Поштової площі до консерваційних процедур.

КАПСУЛЬНИЙ ЗАМОК РУШНИЦІ XVIII СТ.

Проведено очищення тестового зразка археологічної деревини та розпочато процес його вимочування в дистильованій воді, що є першим етапом консервації. Продовжуються роботи з консервації тестових зразків. Розроблено ескізний проєкт системи фільтрації для консерваційних розчинів. На основі мініатюрної помпи створена система фільтрації розчинів для установки з обробки тестових зразків. Підготовлено матеріали для публікації статті щодо характеризації деревини Поштової площі методом інфрачервоної спектрометрії. Підготовка та участь у засіданнях робочої групи в МКІП з розробки плану розвитку музею на пам'ятці археології, історії національного значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва». З метою проведення подальших науково-дослідних консерваційних робіт археологічних артефактів (волога деревина), підписано меморандум про взаєморозуміння та співробітництво й довгострокову співпрацю між Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та Інститутом фізики НАН України з метою проведення подальших науково-дослідних консерваційних робіт археологічних артефактів (волога деревина).

МОНЕТИ СОЛІДИ (БОРАТИНКИ) ЯНА КАЗИМИРА СЕРЕДИНИ XVII СТ. ЗІ СКАРБУ, ЗНАЙДЕНОГО НА ЧЕРКАЩИНІ ТА ПЕРЕДАНОГО ДО МУЗЕЮ ГЕТЬМАНСТВА У КВІТНІ 2023 РОКУ.

В рамках Меморандумів про взаєморозуміння та співробітництво й довгострокової співпраці між Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та Археологічним музеєм Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національним музеєм «Київська картинна галерея», Музеєм гетьманства завершено реставраційно-консерваційні роботи щодо музейних предметів відповідно до укладених угод:

- завершені реставраційно-консерваційні роботи щодо ***2 музейних предметів*** (матеріал – дерево, скло, оксамит, метал) з колекції Національного музею «Київська картинна галерея». Музейні предмети після здійснення консерваційно-реставраційних робіт передано до фондів музею. Проведено моніторинг стану відреставрованих у минулі роки музейних предметів з колекції музею.
- завершено реставраційно-консерваційні роботи щодо ***54 предметів археології*** (матеріал – кольоровий та чорний метал) з колекції Музею гетьманства. Музейні предмети після здійснення консерваційно-реставраційних робіт передано до музею.
- завершено реставраційно-консерваційні роботи щодо предметів археології з колекції Археологічного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка ***(48 музейних предметів, матеріал - кольоровий метал)***. Музейні предмети після здійснення консерваційно-реставраційних робіт передано до музею. Проведено моніторинг стану відреставрованих у минулі роки музейних предметів з колекції музею.

Завершено консерваційно-реставраційні заходи щодо 40 предметів нумізматичної колекції (монети до 2005 року випуску) відділу «Музей грошей» Департаменту комунікацій Національного банку України. Фахівцями Центру спільно з експертами Бюро науково-технічної експертизи «Арт-лаб» проведено дослідження щодо хімічного складу монет та отримано експертний висновок (експертиза виконана к.х.н. Оленою Андріановою). Музейні предмети після здійснення консерваційно-реставраційних робіт передано до музею (позапланово, в рамках Договору).

РЕСТАВРОВАНІ МУЗЕЙНІ ПРЕДМЕТИ В ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ ГЕТЬМАНСТВА

Дослідження залишків Богоявленського собору та фундаментів палацу Кирила Розумовського

У рамках Меморандуму про взаєморозуміння та співробітництво й довгострокової співпраці між Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та Кафедрою архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка» триває проведення лабораторних досліджень зразків будівельного розчину та цегли мурованої кладки Богоявленського собору (позапланово). Підготовлено та проведено 9 засідань науково-реставраційної ради Комунального закладу «Центр консервації предметів археології» щодо взяття на реставрацію, прийняття після реставрації пам'яток історії та культури (рухомих).

Для формування переліку державно-приватного партнерства, підготовлено та подано два проєкти (реставрація, реконструкція об'єктів культурної спадщини). Взято участь у підготовці облікової документації щодо об'єкта культурної спадщини «Фундаменти палацу Кирила Розумовського» (проведено історико-архітектурні та бібліографічні дослідження спільно із розробником історичної довідки та облікової картки).

У рамках Меморандуму про взаєморозуміння та співробітництво й довгострокової співпраці між Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та Кафедрою архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка» триває проведення лабораторних досліджень зразків будівельного розчину та цегли мурованої кладки Богоявленського собору (позапланово). Підготовлено та проведено 9 засідань науково-реставраційної ради Комунального закладу «Центр консервації предметів археології» щодо взяття на реставрацію, прийняття після реставрації пам'яток історії та культури (рухомих).

Для формування переліку державно-приватного партнерства, підготовлено та подано два проєкти (реставрація, реконструкція об'єктів культурної спадщини). Взято участь у підготовці облікової документації щодо об'єкта культурної спадщини «Фундаменти палацу Кирила Розумовського» (проведено історико-архітектурні та бібліографічні дослідження спільно із розробником історичної довідки та облікової картки).

За ініціативи власника, прийнято рішення відкоригувати Проєкт реконструкції будинку (літ. «В») відповідно до предмету охорони пам'ятки, внаслідок чого було укладено договір з ТОВ «Архітектурне бюро «Реставратор» на розробку проєкту протиаварійних та реставраційних робіт на пам'ятці. Вказаний проєкт було розглянуто на Консультативній раді при Департаменті та укладено охоронний договір між власником та Департаментом. Фахівцями Центру проведено наукові дослідження та підготовлено історико-бібліографічні матеріали в рамках розробки проєкту протиаварійних та реставраційних робіт на пам'ятці археології місцевого значення «Фундаменти палацу Кирила Розумовського, 1780-ті рр.».

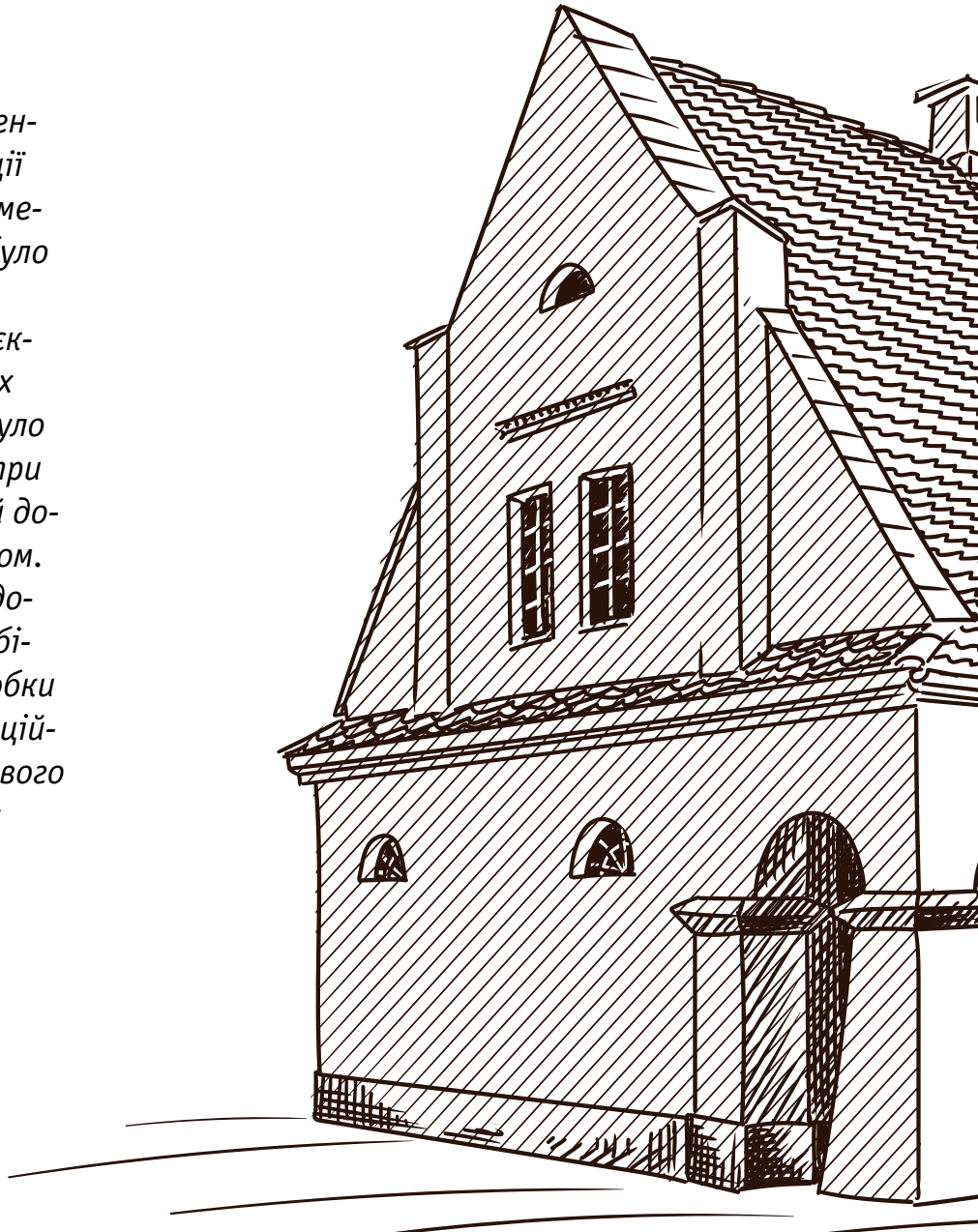

Згідно плану роботи Центру проведено історико-архітектурні та бібліографічні дослідження, фотофіксацію об'єктів культурної спадщини на території пам'ятки археології місцевого значення «Культурний шар Подолу»

Для обговорення на засіданні «круглого столу»:

- Залишки мурованої споруди XII ст. (вул. Волоська, 11 (на проїжджій частині));
- Залишки церкви Миколи Доброго XVI–XIX ст. (вул. Покровська, 6);
- Залишки Воскресенської церкви XVI–XIX ст. (провулок Хорива, 4);
- Залишки церкви Свв. Костянтина і Олени другої половини XVII–XIX ст. (вул. Кирилівська, 8/6);
- Залишки Грецького Катерининського монастиря та його цвинтаря XVIII ст. (Контрактова площа, 2 б);
- Культурний шар Флорівського монастиря XVI – XIX ст. (вул. Фролівська, 6/8; Притисько-Микільська вул., 5);
- Залишки дерев'яної церкви Св. Василія та її цвинтаря XVII– XVIII ст. (вул. Притисько-Микільська, 5);
- Залишки церкви Св. Петра і Павла XVII – XIX ст. (вул. Притисько-Микільська, 4);
- Залишки київської ратуші XVIII ст. (пл. Контрактова, 1).

Відповідно до рішення Департаменту щодо віднесення шести об'єктів до нерухомих об'єктів культурної спадщини, підготовлено для розгляду (згідно вимог Наказу Міністерства культури та інформаційної політики України «Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини» від 1 березня 2024 р. № 158 (враховуючи зміни, внесені Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 28 березня 2024 р. № 244)) та розглянуто на Консультативній раді Департаменту охорони культурної спадщини історичні довідки та облікові картки на вказані об'єкти:

- Культурний шар поселення «Озеро Бабине». XI–XII ст. (місто Київ, район Дніпровський, центральна частина о. Труханів, на північ від вул. Труханівської, біля південно-західного краю озера Бабиного);
- Культурний шар поселення «Совки». XI – перша половина XIII ст. (місто Київ, район Солом'янський, між вул. Пронівською та ґрунтовою дорогою, прокладеною через територію садівницького товариства «Фронтовик» (поле «Північне»));
- Культурний шар багатошарового поселення «Бортничі 14». III – кінець II тис. до н.е., II–I тис. до н.е. та XVI–XVIII ст. (місто Київ, район Дарницький, на північний захід від перетину вул. Левадної та Мостової, на захід від магістрального каналу Бортницької станції аерації, у заплаві Дніпра на дюні на південний захід від Бортничів);

Документація залишків важливих об'єктів архітектури та релігійних споруд

- Культурний шар поселення «Троєщина-2» (давнє с. Троєщина). XVII–XIX ст. (місто Київ, район Деснянський, на місці колишнього села Троєщина (урочище Старе село), на північний захід від вул. Толочанської, між затокою Доманя та руслом р. Десенка (Чортория));
- Курганний могильник «Голосіїв-1». X–XI ст. (місто Київ, район Голосіївський, на північ від вул. Академіка Тронька (територія Національного природного парку «Голосіївський», у південній частині Голосіївського лісу, у 120 м на північ від краю лісу і приблизно за 0,6 км на захід від Національного музею народної архітектури та побуту України));
- Курганний могильник «Голосіїв-2». X–XI ст. (місто Київ, район Голосіївський, на північ від вул. Академіка Тронька (територія Національного природного парку «Голосіївський», у Пд частині Голосіївського лісу, у 350–400 м на Пн-Сх від курганного могильника «Голосіїв-1». Могильник займає найвищу ділянку вододілу між верхів'ями двох балок. Відстань від могильника на Пд-Сх до центрального входу до Національного музею народної архітектури та побуту України – близько 0,65 км). Відповідно до рішення засідання Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), протокол № 13/24 від 31 жовтня 2024 р. підготовлено додаткову інформацію щодо землевласників/землекористувачів земельних ділянок стосовно облікової документації на вказані об'єкти.

- Підготовлено охоронний договір на пам'ятку архітектури місцевого значення «Будівля Міністерства освіти та деревообробної промисловості» (м. Київ, Шевченківський район, вул. Хрещатик, 34) (виготовлено Паспорт, акт технічного стану, опис культурних цінностей і предметів пам'ятки, історичну довідку; позапланово, в рамках Договору).
- Проведено архівно-бібліографічне вивчення двох пам'яток археології міста Запоріжжя: Курган (вул. Лахтинська, 9), Курган (вул. Сагайдачого (Бородінська), 12-12А) (позапланово, в рамках Договору).
- Проведено архівно-бібліографічне вивчення восьми щойно виявлених об'єктів культурної спадщини міста Запоріжжя: Прибутковий будинок Д.А. Мінаєва, 1909 р. (пр. Соборний, 6), Будинок Кононова, 1910 р. (вул. Троїцька, 31), Міська садиба, 1908-1910 рр. (вул. Поштова, 38), Особняк Я.Я. Дика, Кін. XIX ст. – поч. XX ст. (вул. Сергія Серікова, 24), Житловий будинок, Кін. XIX ст., приблизно 1897 р. (вул. Барикадна, 39), Будинок управління «Дніпроенерго», 1927 р., відбудова 1950 р., прибудова 1970 р. (вул. Гребельна, 2), Палац культури енергетиків, 1949 р. (бул. Вінтера, 16), Палац культури ЗАлК, 1950-1952 рр. (пр. Металургів, 1А) (позапланово, в рамках Договору).

Фахівцями Центру опрацьовано вихідні дані, необхідні для розроблення Плану організації території Національного заповідника «Давній Галич» (позапланово, в рамках Договору).

Фахівцями Центру опрацьовано історико-архівні та бібліографічні матеріали щодо об’єктів культурної спадщини міста Києва (позапланово, в рамках Договору):

- пам’ятка історії місцевого значення «Будинок, в якому у червні 1879р. перебував Л.М Толстой» (рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 30.07.1984 № 693, м. Київ, вул. Гетьмана Павла Скоропадського, 9 (вул. Льва Толстого, 9));
- пам’ятка історії місцевого значення «Будинок прибутковий, в якому містилася чоловіча гімназія № 8, де навчався артист балету С. Лифар, викладали професори: історик Ф.І. Титов, зоолог В.М. Артоболевський (1897-1899 роки, 1950-ті роки, 1915-1919 роки) (наказ Міністерства культури і туризму України від 15.04.2008 №424/1/16-08; м. Київ, площа Івана Франка, 5);
- пам’ятка архітектури місцевого значення «Жилий будинок, кінець XIX ст., 1890 р.» (наказ МКІП від 27.05.2024 № 379, охоронний № 3538-Кв; м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 60).

Повномасштабне вторгнення огололило важливість сприйняття українцями власної неповторності та самоідентифікація як нації. Важливим способом покращення самоусвідомлення є популяризація культурної спадщини.

Департамент охорони культурної спадщини КМДА та Київський науково-методичний центр охорони пам'яток історії та культури підписали Меморандум про співпрацю для збереження історичної пам'ятки – каплиці графів Вітте із Громадською організацією «Україна Інкогніта» та благодійний фонд «Гуртум». Цей документ визначає основи співробітництва для збереження історичних некрополів Києва, зокрема, проведення популяризації, дослідження, ремонту та реставрації каплиці графів Вітте – об'єкта культурної спадщини, зведеного у 1910-х роках за проєктом видатного архітектора Владислава Городецького. Цей проєкт є прикладом ефективної взаємодії громадськості, благодійників і міської влади, спрямованої на відновлення історичної спадщини.

Підготовка документів для обліку пам’яток історії та архітектури в Києві

Фахівцями Центру опрацьовано історико-архівні та бібліографічні матеріали щодо об’єктів культурної спадщини міста Києва (позапланово, в рамках Договору):

- пам’ятка історії місцевого значення «Будинок, в якому у червні 1879р. перебував Л.М Толстой» (рішення виконавчого комітету Київської міськради народних депутатів від 30.07.1984 № 693, м. Київ, вул. Гетьмана Павла Скоропадського, 9 (вул. Льва Толстого, 9));
- пам’ятка історії місцевого значення «Будинок прибутковий, в якому містилася чоловіча гімназія № 8, де навчався артист балету С. Лифар, викладали професори: історик Ф.І. Титов, зоолог В.М. Артоболевський (1897-1899 роки, 1950-ті роки, 1915-1919 роки) (наказ Міністерства культури і туризму України від 15.04.2008 №424/1/16-08; м. Київ, площа Івана Франка, 5);
- пам’ятка архітектури місцевого значення «Жилий будинок, кінець XIX ст., 1890 р.» (наказ МКІП від 27.05.2024 № 379, охоронний № 3538-Кв; м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 60).

Освітні заходи з охорони культурної спадщини Києва для студентів

З метою популяризації культурної спадщини міста Києва Київським науково-методичним центром по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій:

- Проведено лекцію з воркшопом на вул. Спаська, 12 для студентів II курсу Київської Академії мистецтв в рамках щорічної студентської практики з інформації щодо будинку Апштейна (історія, архітектура, оздоблення інтер'єрів).
- Проведено екскурсію та творчий воркшоп «Архітектурна творчість
- А. Меленського крізь призму культурної спадщини Києво-Подолу» для студентів Київського національного університету будівництва і архітектури, 20 червня 2024 року.
- Взято онлайн участь у воркшопі «Взаємодія з донорами в питаннях захисту (консервації пам'яток архітектури України, що зазнали ушкоджень внаслідок війни».
- Забезпечено проведення практики з організацією воркшопу для студентів КНУБА екскурсія по будинку на вул. Спаська, 12; лекції про архітекторів
- А. Меленського, В. Рикова та П. Альошина.
- Проведено воркшоп «Охорона та збереження об'єктів культурної спадщини міста Києва 2022-2024» для студентів КНУБА, присвячених актуальним питанням виявлення, дослідження, наукового вивчення об'єктів культурної спадщини м. Києва, виготовлення облікової документації.
- В рамках проведення екскурсії, по будинку вул. Спаська. 12 для представників ГО «Музей відкрито на ремонт», організовано воркшоп.

Освітні заходи з охорони культурної спадщини Києва для студентів

З метою популяризації серед широких верств населення знань про археологічні дослідження Києва та України здійснено наступні заходи:

- Прочитано лекцію «Богоявленський собор Києво-Братського монастиря на Подолі у XVII – першій третині XX ст.: історія та дослідження» у Клубі «Київ та кияни» (Київський будинок вчених НАН України, 22 лютого 2024 р.).
- До Міжнародного дня пам’яток і визначних місць (18 квітня 2024 р.) організована планшетна виставка «Братство. Богоявлення. Собор», присвячена історії та дослідженню Богоявленського собору Києво-Братського монастиря. Під час роботи виставки проведена тематична екскурсія для учасників круглого столу з нагоди свята.
- В рамках дослідження Богоявленського собору 24 квітня 2024 р. була проведена екскурсія «Археологічно-архітектурне вивчення об’єкта культурної спадщини «Залишки Богоявленського собору Києво-Братського монастиря»» та підготовлено слайдово-текстову презентацію (підбір зображень, написання текстів, створення презентації) про збереження (консервацію та музеєфікацію) археологічних пам’яток Києва та про вивчення об’єкту культурної спадщини «Залишки Богоявленського собору Києво-Братського монастиря».

Заходи до 28-річниці прийняття Конституції України

З нагоди 28 річниці прийняття Конституції України підготовлено і проведено наступні заходи:

- Лекція для студентів та викладачів Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка «Пилип Орлик – автор першої української Конституції, гетьман в еміграції (1710 – 1742)»;
- Екскурсія «Магдебурзьке право у Києві XVI–XVIII ст. – перший прояв європейських демократичних засад в Україні».

Конференція та виставка до 80-річчя кафедри археології та музеєзнавства КНУ

З нагоди 80-річчя заснування кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбулось відкриття виставки відреставрованих предметів археології зі збірки Музею, підготовленої Центром спільно з Археологічним музеєм КНУ.

- З нагоди 80-річчя заснування кафедри археології та музеєзнавства КНУ відбулась спільна конференція Центру та кафедри археології та музеєзнавства КНУ «Археологія, музейна справа та пам'яткознавство», за участі Інституту археології НАН України, Спілки археологів України, Центру палеоетнологічних досліджень (3-4 жовтня 2024 р.). Науковцями Центру проголошено дві доповіді: «Діяльність Центру консервації предметів археології в контексті реставрації та збереження пам'яток археології із зібрання Археологічного музею КНУ» та «Кремінний наконечник дротика доби бронзи з Криму (за документами Наукового архіву Національного музею історії України)». о Підготовка до друку, видання збірника тез спільної конференції Центру та кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету ім. Т. Шевченка «Археологія, музейна справа та пам'яткознавство» (3-4 жовтня 2024 р.).
- У рамках Меморандуму про взаєморозуміння та співробітництво й довгострокової співпраці між Комунальним закладом «Центр консервації предметів археології» та Музеєм гетьманства підготовлено виставку, де представлено відреставровані фахівцями Центру 54 одиниці музейних предметів групи археологія. Серед них 50 монет з грошового скарбу в 460 одиниць середини XVII ст. та розпочато роботу щодо підготовки концепції спільного виставкового проєкту «Пам'ятки Подолу – подорож у минуле». о Прийнято участь у панельній дискусії «Об'єкти культурної та природної спадщини ЮНЕСКО – наплив туристів кидає виклик місцевим громадам» в рамках роботи 9-го Європейського Конгресу Місцевого Самоврядування «Майбутні ідеї децентралізації у світі що змінюється» (4–5 березня 2024 р., м. Миколайки, Польща). Під час панельної дискусії ознайомлено присутніх з діяльністю КЗ «Центр консервації предметів археології» Департаменту охорони культурної спадщини КМДА у галузі охорони та збереження археологічної спадщини Києва, зокрема археологічними дослідженнями у 2023 р. нововиявленого об'єкту культурної спадщини «Залишки Богоявленського собору Києво-Братського монастиря», що відбулись за підтримки та сприяння вітчизняних наукових академічних інституцій та київських громадських організацій. Доповідь супроводжувалась слайдовою презентацією, завдяки якій присутні мали змогу ознайомитись як зі всесвітньо-відомими архітектурними пам'ятками Києва, так і з пам'яткою археології місцевого значення «Культурний шар Подолу IX–XVIII ст.»

Внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну з лютого 2022 року в місті Києві було пошкоджено ***59 об'єктів культурної спадщини***. Постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2022 р. № 1342 «Про затвердження Порядку проведення окремих видів робіт на об'єктах культурної спадщини в умовах воєнного стану» визначено механізм оперативного реагування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади, органів управління та уповноважених органів охорони культурної спадщини, спрямований на ліквідацію наслідків збройної агресії російської федерації, пов'язаних із пошкодженням об'єктів культурної спадщини. Цей Порядок поширюється на протиаварійні, невідкладні консерваційні та ремонтні роботи на об'єктах культурної спадщини, які пошкоджені внаслідок воєнних дій у період збройної агресії російської федерації проти України відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» та державних будівельних норм

Фахівці департаменту фіксують пошкодження. Активно долучаються до обстежень, ведуть Реєстр пошкоджених та зруйнованих об'єктів культурної спадщини м. Києва, надають фахову допомогу та документальний супровід.

Діджиталізація культурної спадщини

В 2024 році Департамент поновив розробку та модернізацію програмного модуля «Інформаційної бази пам'яток культурної спадщини міста Києва», що в майбутньому надасть можливість:

- забезпечення відкритого доступу громади до повних та актуальних даних щодо об'єктів;
- оцифрування чітких зон та меж будівель з використанням можливостей програмного забезпечення ArcGis);
- автоматизація процесу обліку об'єктів;
- автоматизація процесу моніторингу об'єктів;
- створення умов для громадського контролю за збереженням об'єктів;

В 2024 році вдалось збільшити штатну чисельність Департаменту на 8 од., це тільки перший крок спрямований на підвищення ефективності та продуктивності діяльності, а саме:

- вперше буде створено юридичний відділ для належного юридичного супроводу, в тому числі в Судах;
- збільшено чисельність інспекторів;
- з'являються додаткові можливості для впорядкування архівних матеріалів, для подальшого оцифрування, що важливо для майбутнього відкритого доступу он-лайн.